

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
к. е. н., доцент Уханова І.О.

“ _____ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»

на тему:

**«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ»**

Виконавець:

студент 4зф13 групи ЦЗФН

Корнілов Єгор _____

(підпис)

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Воронова О. В. _____

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	7
1.1. Поняття та класифікація міжнародних інвестицій.....	7
1.2. Світовий досвід міжнародної інвестиційної діяльності.....	12
1.3. Міжнародні інвестиційні угоди та їх вплив на економіку країн.....	15
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	25
2.1. Динаміка міжнародних інвестицій в економіку України.....	25
2.2. Структурний аналіз іноземних інвестицій в Україні.....	30
2.3. Проблеми та бар'єри інвестиційної діяльності в Україні.....	35
Висновки до розділу 2.....	40
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	42
3.1. Основні напрямки політики приваблення інвестицій.....	42
3.2. Розробка стратегії інвестиційної привабливості України.....	47
3.3. Механізми підтримки та стимулювання іноземних інвестицій.....	52
Висновки до розділу 3.....	60
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65

ВСТУП

Актуальність кваліфікаційної роботи. Однією з ключових тенденцій останнього десятиліття у розвитку міжнародної інвестиційної діяльності України стало підсилення взаємодії з країнами Європейського Союзу. Пріоритет даному напрямку надано в результаті активізації інтеграційних процесів, які були реалізовані через Угоду про асоціацію з ЄС та створення Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Ці ініціативи сприяли лібералізації інвестиційного клімату та поступовій гармонізації національного законодавства до стандартів *acquis* ЄС, що є важливим для залучення міжнародних інвестицій та подальшого розвитку економічних відносин.

Сфера міжнародних інвестицій є ключовим елементом економічного розвитку держави. На сьогодні, міжнародна інвестиційна діяльність України ще знаходиться на стадії формування, що в основному зумовлено відсутністю адекватної нормативно-правової бази та ефективних інституційних механізмів. В контексті цих проблем, важливим стає наукове обґрунтування теоретичних та практичних аспектів інвестиційної діяльності, а також аналіз перспектив розвитку міжнародних інвестиційних відносин з країнами Європейського Союзу.

Дослідження сутності категорій «міжнародні інвестиції» привернуло увагу багатьох вчених. Однак, незважаючи на розгорнуті дослідження, які висвітлюють загальні аспекти функціонування міжнародних інвестицій, недостатньо уваги приділено конкретним проблемам інвестиційних відносин. Це підтверджує актуальність обраної теми і необхідність глибокого аналізу теоретичних і практичних аспектів таких відносин, що є важливим для визначення напрямків подальшого розвитку міжнародної інвестиційної діяльності України.

Мета і задачі дослідження. Метою даної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій, спрямованих на

вирішення питань подальшого розвитку міжнародної інвестиційної діяльності України.

Відповідно до мети, поставлено і вирішено наступні задачі дослідження:

- розглянути сутність та функціональну роль міжнародної інвестиційної діяльності
- визначити основні фактори, що впливають на стан міжнародної інвестиційної діяльності
- дослідити систему регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в Україні
- проаналізувати сучасний стан інвестиційної привабливості України
- запропонувати напрями активізації інвестиційної діяльності в Україні

Об'єктом дослідження даної роботи є міжнародна інвестиційна діяльність та стан інвестиційної привабливості України.

Предметом дослідження даної роботи є теоретико-методичні основи та практичні напрями удосконалення стану міжнародної інвестиційної діяльності в Україні.

Методи дослідження. При написанні роботи використано метод теоретичного узагальнення даних, системного аналізу та синтезу, порівняльного аналізу, групування та класифікації, структурний метод, статистичні та математичні методи, матричні.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України; матеріали зарубіжних та вітчизняних конференцій; монографії та наукові публікації зарубіжних і вітчизняних учених-економістів; інформація мережі Інтернет; результати власних досліджень автора.

Публікації та апробація результатів дослідження. Пропозиції автора щодо вирішення ряду проблем в аспекті міжнародної інвестиційної діяльності представлено на XI Міжнародній науково-практичній конференції «Практичні та теоретичні питання розвитку науки та освіти», м. Львів. За результатами

виконання кваліфікаційної роботи опубліковано тези: «Роль конкуренції в контексті міжнародної інвестиційної діяльності» та «Ефективність державних стимулів для залучення іноземних інвестицій»

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (41 найменування). Загальний обсяг роботи становить 71 сторінку. Основний зміст викладено на 67 сторінках. Робота містить 10 рисунків та 1 таблицю.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного теоретичного дослідження та аналізу різних підходів до визначення дефініцій «міжнародні інвестиції», «інвестиційні угоди» встановлено, що міжнародна інвестиційна діяльність є специфічною формою взаємодії на ринку прямих та портфельних інвестицій між інвесторами та бенефіціарами різних країн. Ця діяльність включає не тільки перерозподіл капіталу, але й трансфер технологій, управлінських практик та інноваційних процесів, що в сукупності сприяє глобальному економічному зростанню та розвитку.

Доведено, що розвиток глобальної економіки на сучасному етапі відбувається здебільшого завдяки різкому зростанню частки міжнародних інвестицій у світовому валовому національному продукті та домінуванню доходів від міжнародної інвестиційної діяльності у структурі сукупних доходів розвинутих країн. Інтенсивний розвиток світового ринку міжнародних інвестицій є характерною ознакою сталого економічного зростання всіх без винятку країн світу.

Встановлено, що основними складовими міжнародної інвестиційної діяльності є безпосередньо інвестиційні дії, які пов'язані з розміщенням капіталу в іноземні активи або з трансформацією фінансових ресурсів в інвестиційний капітал; операційні послуги, які представляють собою послуги інвестиційних інституцій, що забезпечують повноту, цілісність, прибутковість і ліквідність процесу надання інвестиційних послуг, проте не опосередковують прямий рух інвестиційних активів; та супровідні послуги, які не здійснюють безпосередню трансформацію капіталу, але є невід'ємною частиною процесу надання первинних інвестиційних послуг, спрощуючи їх реалізацію або забезпечуючи необхідні умови для їх ефективного виконання.

Визначено, що міжнародні інвестиційні угоди мають потенціал значно впливати на економічний розвиток країн-учасниць, стимулюючи інвестиції, стабільність, зайнятість та технологічне оновлення. Втім, успішність таких

угод залежить від їхньої здатності враховувати інтереси всіх сторін, забезпечуючи справедливий розподіл вигод від інвестиційних процесів.

Виявлено, що міжнародні інвестиційні угоди мають значний вплив на регуляторне середовище країн-учасниць, сприяючи законодавчим і регуляторним змінам, які забезпечують захист інвестицій та сприяють створенню сприятливих умов для міжнародних бізнес-операцій. Ці зміни підвищують правову впевненість, сприяють економічній стабільності та залучають інвестиції, що в кінцевому результаті позитивно впливає на економічний розвиток країн.

Міжнародна інвестиційна діяльність може зіткнутися із критикою, або навіть з конфліктами із державами учасниками інвестиційної діяльності. Для сприяння міжнародної інвестиційної діяльності впроваджуються міжнародні засоби контролю за здійсненням інвестицій, а також функціонують арбітражні органи для вирішення спорів на міжнародному рівні.

Досліджено ключові зміни в структурі зовнішньої торгівлі України за останнє десятиліття, зокрема, значне зростання ролі країн Європейського Союзу як основних торговельних партнерів. Це трансформація стала можливою завдяки підписанню Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також введенню поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ), що сприяло інтенсифікації економічних відносин та зміцненню торговельних зв'язків з європейськими країнами.

Аналіз динаміки міжнародних інвестицій показав, що попри численні виклики, Україна залишається привабливим ринком для іноземних інвесторів. Зростання інвестицій відбувається завдяки поліпшенню інвестиційного клімату та реалізації реформ. Особливий акцент робиться на секторах ІТ, агропромисловості та відновлювальної енергетики, які приваблюють значні капіталовкладення з-за кордону.

Було з'ясовано, що головні країни інвестори до Української економіки це країни Європейського Союзу, Сполучені Штати, Канада, та в останні роки зростає інтерес з боку Китаю.

Структурний аналіз іноземних інвестицій підкреслив зміщення інвестиційних потоків у напрямку високотехнологічних та експортно-орієнтованих галузей. Це сприяє диверсифікації економіки та збільшенню її конкурентоспроможності. Європейські країни продовжують бути основними інвесторами, що підкріплюється політичними та економічними зв'язками через Угоду про асоціацію з ЄС.

В процесі дослідження стало відомо, що навіть в стані війни Україна отримує мільярдні прямі іноземні інвестиції. Це говорить про те що Україна є перспективним об'єктом інвестування і коли настане період економічного зростання то економіка України зможе надати набагато вищі показники ніж інші країни СНД. Міжнародні інвестиції мають комплексний вплив на економіку України, стимулюючи її зростання, розвиток інфраструктури, зміцнення ключових секторів та покращення соціально-економічного становища населення. Ці інвестиції є важливим фактором у відновленні та модернізації економіки, особливо у контексті поточних викликів та триваючого конфлікту.

Було досліджено ряд існуючих проблем та бар'єрів для міжнародного інвестування. Головними перешкодами для залучення іноземних інвестицій є політична та економічна нестабільність, корупція та бюрократія, недоліки законодавчої бази, обмежений доступ до фінансування та мала кількість кваліфікованих кадрів.

В роботі з'ясовано, що, незважаючи на прогрес у залученні іноземних інвестицій та розвитку ключових секторів, Україні необхідно продовжувати реформи для подолання існуючих викликів. Забезпечення стабільності, покращення законодавства, боротьба з корупцією та поліпшення інвестиційного клімату мають стати пріоритетами для забезпечення стійкого економічного росту та привабливості країни для міжнародних інвесторів.

Досліджено основні напрямки політики приваблення інвестицій, було розглянуто основні підходи до складання стратегії інвестиційної

привабливості України, а також було проаналізовано механізми підтримки та стимулювання іноземних інвестицій.

Визначено, що створення чіткого, передбачуваного та прозорого інвестиційного середовища є критично важливим для залучення іноземних інвестицій в Україну. Реформування законодавства має включати: кодифікацію та уніфікацію законів, прозорість законодавчого процесу та оптимізацію процедур.

Доведено, що для створення стратегії інвестиційної привабливості України необхідно провести аналіз поточної ситуації із оцінкою існуючих умов для інвесторів, включаючи економічний клімат, політичну стабільність, рівень корупції, та існуючу інфраструктуру, а також із вивченням досвіду країн, які успішно покращили свою інвестиційну привабливість. Створення цілісної стратегії, має включати політичні, економічні, соціальні та технологічні ініціативи, розробку спеціальних програм для приваблення інвестицій у високопріоритетні галузі, такі як ІТ, зелена енергетика та високотехнологічне виробництво.

Досліджено основні механізми підтримки та стимулювання іноземних інвестицій, а саме: фінансові стимули, гарантії та страхування ризиків, правову підтримку, розвиток інфраструктури, міжнародне партнерство та співпрацю, освітні та інформаційні кампанії.

З'ясовано, що інтеграція з міжнародними організаціями забезпечує Україні доступ до глобальних ресурсів, знань та мереж, що є важливим для розбудови економічного потенціалу країни. Це включає участь у програмах, які фінансуються міжнародними фінансовими інститутами, такими як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку. Така співпраця не тільки допомагає залучати фінансові ресурси, але й підтримує Україну в імплементації необхідних реформ, підвищенні прозорості та ефективності управління.

Доведено, що активне просування через медіа включаючи використання традиційних та цифрових каналів комунікації для розповсюдження інформації

про інвестиційні можливості в Україні можуть ефективно залучати увагу та викликати інтерес до інвестиційних проектів в країні.

Таким чином, виконання усіх зазначених в розділі заходів поліпшення інвестиційної привабливості забезпечать Україні необхідні інструменти та платформи для підвищення її інвестиційної привабливості та ефективної інтеграції в глобальну економіку, що є ключовими для забезпечення сталого економічного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) «Делойт Україна». Прямі іноземні інвестиції в Україні, 2021 Insights. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/en.html> (Дата звернення: 10.09.2023)
- 2) Bloomberg. Економічний профіль України. URL: <https://www.bloomberg.com/profile/country/UKR> (Дата звернення: 15.09.2023)
- 3) Chatham House. Політична та економічна динаміка іноземних інвестицій в Україні. URL: <https://www.chathamhouse.org/> (Дата звернення: 20.10.20234)
- 4) Financial Times. Інвестиційний клімат України. URL: <https://www.ft.com/stream/ff8f9b6d-4526-3a8c-bbe7-2f8c2d9f6138> (Дата звернення: 20.10.2023)
- 5) JLL (Jones Lang LaSalle). Посібник з інвестицій в нерухомість в Україні. URL: <https://www.jll.ua/> (Дата звернення: 20.10.2023)
- 6) KPMG Україна. Інвестиції в Україну 16. KPMG Україна. Інвестиції в Україну: Річний огляд, 2022. URL: <https://home.kpmg/ua/en/home.html> (Дата звернення: 09.11.2023)
- 7) Kyiv Post. Іноземні інвестиції в Україні: тенденції та аналіз. URL: <https://www.kyivpost.com/business> (Дата звернення: 20.12.2023)
- 8) OECD. Огляди інвестиційної політики: Україна 2016. Париж: OECD Publishing. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/oecd-investment-policy-reviews-ukraine-2016_9789264257368-en (Дата звернення: 13.01.2024)
- 9) PricewaterhouseCoopers (PwC) Україна. Навігація на ринку України 2021. URL: <https://www.pwc.com/ua/en.html> (Дата звернення: 20.01.2024)
- 10) Reuters. Аналіз: Інвестиційні перспективи України. URL: <https://www.reuters.com/places/ukraine> (Дата звернення: 22.01.2024)
- 11) UkraineInvest. Інвестиційний путівник по Україні 2021. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/guides/> (Дата звернення: 28.01.2024)

- 12) Американська торгова палата в Україні. White Paper on Investment Climate in Ukraine, 2021. URL: <https://www.amcham.ua/> (Дата звернення: 20.02.2024)
- 13) Асоціація управління інвестиціями (ІМА). Стан індустрії інвестиційного менеджменту в Україні, 2020. URL: <https://ima.com.ua/> (Дата звернення: 20.02.2024)
- 14) Атлантична рада. Іноземні інвестиції в Україні: виклики та можливості. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/> (Дата звернення: 24.02.2024)
- 15) Балабанов І.Т., Балабанов А.І. Зовнішньоекономічні відносини: Навч. К.: Фінанси і статистика, 2000. 512 с.
- 16) Бейкер Маккензі. Ведення бізнесу в Україні. URL: <https://www.bakermckenzie.com/en> (Дата звернення: 17.03.2024)
- 17) Всесвітній економічний форум. Звіт про конкурентоспроможність України. URL: <https://www.weforum.org/reports> (Дата звернення: 17.03.2024)
- 18) Група Світового банку. Оновлення економіки України. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine> (Дата звернення: 20.04.2024)
- 19) Економіст. Економіко-інвестиційний профіль України. URL: <https://www.economist.com/europe/ukraine> (Дата звернення: 20.04.2024)
- 20) Економіст. Економіко-інвестиційний профіль України. URL: <https://www.economist.com/europe/ukraine> (Дата звернення: 21.04.2024)
- 21) Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Профіль України. URL: <https://www.ebrd.com/ukraine.html> (Дата звернення: 21.04.2024)
- 22) Європейський інвестиційний банк (ЄІБ). Діяльність Групи ЄІБ в Україні. URL: <https://www.eib.org/en/projects/regions/eastern-neighbours/ukraine/index.html> (Дата звернення: 23.04.2024)

- 23) Інвестуйте в Європу. Статистика приватного капіталу Центральної та Східної Європи. URL: <https://www.investeurope.eu/research-data/data-centre/> (Дата звернення: 23.04.2024)
- 24) Інтерфакс-Україна. Новини економічного розвитку та інвестицій в Україні. URL: <https://en.interfax.com.ua/> (Дата звернення: 23.04.2024)
- 25) Міжнародна фінансова корпорація (IFC). Інвестиції для зростання: Україна. URL: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/region_ext_content/ifc_external_corporate_site/europe+and+central+asia/resources/investing+for+growth-ukraine (Дата звернення: 24.04.2024)
- 26) Міжнародний Валютний Фонд. Ukraine: Economic Health Check, 2022. URL: <https://www.imf.org/en/Countries/UKR>
- 27) Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД). Інвестиційний клімат в Україні: політичні рекомендації. URL: <https://icps.com.ua/> (Дата звернення: 28.04.2024)
- 28) Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Іноземні інвестиції. URL: <https://www.me.gov.ua/> (Дата звернення: 28.04.2024)
- 29) Міністерство закордонних справ України. Стратегія залучення інвестицій 2020-2025. URL: <https://mfa.gov.ua/> (Дата звернення: 10.04.2024)
- 30) Міністерство торгівлі США. Заяви щодо інвестиційного клімату 2022: Україна. URL: <https://www.state.gov/reports/2022-investment-climate-statements/ukraine/> (Дата звернення: 10.04.2024)
- 31) Міністерство фінансів України. Статистичні дані про прямі іноземні інвестиції. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (Дата звернення: 20.03.2024)
- 32) Національний банк України. Статистичні дані про прямі іноземні інвестиції. URL: <https://bank.gov.ua/en/statistic/sector-external/publications> (Дата звернення: 20.04.2024)

- 33) Новини бізнесу України. Щоденна інформація про інвестиційну діяльність в Україні. URL: <https://ubn.news/> (Дата звернення: 20.04.2024)
- 34) Представництво ЄС в Україні. Підтримка ЄС економічного розвитку в Україні. URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en (Дата звернення: 28.04.2024)
- 35) Рада іноземних інвесторів. Річний звіт 2021. URL: <https://councilofforeigninvestors.org/> (Дата звернення: 28.04.2024)
- 36) Світовий банк. Doing Business 2020. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2020> (Дата звернення: 29.04.2024)
- 37) Українська асоціація венчурного та приватного капіталу (UVCA). Огляд інвестицій: Технології та інновації в Україні, 2021. URL: <https://uvca.eu/> (Дата звернення: 29.04.2024)
- 38) Українські Новини. ПІІ та економічний розвиток в Україні. URL: <https://ukranews.com/> (Дата звернення: 29.04.2024)
- 39) Укрінформ. Інвестиційні новини та звіти про Україну. URL: <https://www.ukrinform.net/> (Дата звернення: 30.04.2024)
- 40) Фонд спадщини. Індекс економічної свободи: Україна. URL: <https://www.heritage.org/index/country/ukraine> (Дата звернення: 29.04.2024)
- 41) ЮНКТАД. World Investment Report 2021. URL: <https://unctad.org/webflyer/world-investment-report-2021> (Дата звернення: 15.03.2024)